

כי תהיינה לנו גם דיכיות טובות וחיל-צבא משובח. כן מצוי עוד צד נוסף למטבע זה. כשם שאנו מת- כים מן הלויטננטים שלנו שיהיו מוכנים לפקד על גדודים, ומן הקולונלים שלנו שיהיו נכונים לפקד על דיכיות — כן חייבים אנו, קציני הבכירים של חיל- הצבא, המפקדים על גופים גדולים יותר — שלא להעלים לעולם את עינינו מעיקרי-היסוד של טק- טיקת היחידות הקטנות. או אז תרבה במאוד משמער תן של נסיעות הפיקוח שלנו בשדה, מבחינת הגיי- סות — לגבי החיילים, לגבי חיל-הצבא, ולגבי בט- חון המדינה.

בימים אלה, כשאני יוצא לשדה בשביל לבחון גייסות — רוצה אני במיוחד לראות מה עושים, בש- טח הטקטיקה, המזלקות, הפלוגות והגדודים. אם אין קצין יודע כיצד לפקד על גדוד — לעולם לא יוכל לפקד על רגימנט, על דיכיות או על ארמיה.

אולם אם יש ביכולתו לפקד היטב על גדוד, הרי שיהיה מסוגל לפקד על כל גוף-צבאי. כי מבחינה מהותית נתונים לפיקודו של מפקד גדוד כל אותם היסודות הנתונים לפיקודו של מפקד-על-ארמיה. על כן, אם תכשירו מפקדי מחלקות טובים, ומפקדי פלוגות וגדודים טובים, אערוך לכם בכך,

האמנם פה „צבא-הרגלים" המודרני האחרון? (סוף מעמוד 62)

מהם רבים מאוד וכבדים ביותר. כידוע, לא הצליחה התקפה זו. יש לציין, כי לא היתה כאן עדיפות איר- ברורה אף לאחד מן הצדדים.

לאור דוגמאות אלה נצטרך לראות את השביצרים תמימים ביותר, אם נחשוב שבאמת האמינו, כי ב-500—600 טנקים בינוניים יהיו מוכשרים לנהל מלחמת תנופה של שריון מרוכז נגד מעצמה צבאית אדירה איזו. שהיא. ברור הוא, כי כלל לא התכוונו לכך, וכי אבדן היכולת לרכז את שריונם בגזרת המאמץ העיקרי, לא רק שאינו פגם בתכ- נוס, אלא אולי היפוכו; הוא עשוי להצילם משימוש בהזמנות מצוינות, אשר תקנה להם נצחון גדול, שיהיה בהכרח זמני ומקומי לפי טיבו, אך יעלה להם ללא תמורה בכל נשקם הכבד (דוגמה לנצחונות פיראטים כאלה במלחמת אומה קטנה בגדולה תשמש מלחמת רוסיה-פינלנד, בשנת 1939/40).

מאחר שהמלחמה הצפויה לצה"ל שונה תכלית שינוי מוז שלה מתכוננים השביצרים, אין למצוא אצלם בקורה זו כל סמכות לנחון אצלנו. בכל אופן — אל כלימה, עוד נותר לפחות צבא חדיש אחד, מחוץ לצה"ל, שהוא „צבא- רגלים" טהור, אף אם נשקו הנ"ס כולל את הטנק.

„תמזה"

ההתקפה היו לגרמנים המנצחים רק 125 טנקים הראויים לשימוש, מהם רק 50 גרמניים והיתר — איטלקיים. זאת למרות הישאר כל שדות הקרב בידיהם, ועל אף שירותי התיקון המצוינים שלהם.

דוגמה זו מובאת מזירה צדדית בהחלט במלחמה ההיא. ויש לזכור כי השביצרים מצפים לכך שיכוון נגדם המאמץ העיקרי (אמנם תוך כונה, שלא יימשך זמן רב) של מעצמה צבאית גדולה, אשר תהנה גם מעדיפות מוחלטת באויר, דוגמת ההתקפה הגרמנית על ארצות השפלה ב-1940, לערך. הבה נראה מהי „תצריכת השריון" של כל מתקיף- יריב שכזה:

ב-5 ליולי 1943 ריכוזו הגרמנים כוח שריון ניכר מאוד ופתחו, בסביבות קורסק, בהתקפה על פי כל כללי לחמת השריון החרישה, שפותחה על ידיהם. פולר (עמ' 227) אינו מפרט את אבדות הגרמנים ורק מציין שהן היו כבדות במידה כזו, שהכריחתם להדול מהתקפתם כעבור ימים מעטים, והחלישה את כוח השריון הגרמני עד כי לא התאושש עוד ממכה זו — וזאת על אף בסיס הייצור האדיר שלו! לפי מקורות רוסיים איבדו הגרמנים בשלושת הימים הראשונים של התקפה זו 40 אחוז מהשריון שהש- תתף בה, ובשבוע הראשון שלה — בס"ה כ-1000 טנקים.

באת מערכות

אגרות קוראים

הכוח העברי העלום בהתהוותו נקוק לכהרת אשכולות,
לגיבון הצלות, להקשת פרכים.
"באת-מערכות" נלעף מקום להבטת הרפואה
והפוליו של קהל הקוראים ואנשי-האגף. אצל האמת זו
יובל הקורא הער, החורף אשכול הכוח למילוי משימותיו,
לפגייה על מושגים אתהלכיים, לערער על הנחות מקובלות
ולחיות יוצא להצלות מחשלות ומתקלות.

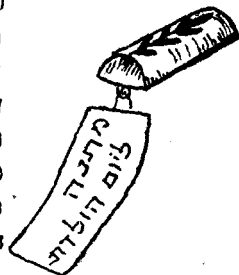
לאופיו של החייל המקצועי הישראלי

גנן הלחימה, שואף אני שצה"ל יהיה פרוגרסיבי עד למכסימום. יחד עם שכלול המרכון והנשק, יחד עם החתירה לעדכניות השיטות הטקטיות והמבנים האופרטיביים — שואף אני לטיפוח מכסימאלי של יחסי הבנה וריעות בין מפקדים לפיקודיהם, שואף אני לגישה של הבנה אנרגית ולרצון פנה לעזור ולעודד כל כך, כושל או מתקשה, רוצה אני לדרוש כל זאת מן המפקדים, כתכונות אלמנטריות למצביאים טובים, של צבא עממי לוחם. שואף אני לכך שתוצאות החינוך בצבא יהיו כאלו, שפיקודיהם יכבדו את מפקדיהם משום האחריות שהללו נושאים בה, משום התפקיד הרבוע על שכמם ומשום שהם מבצעים תפקיד זה בהצלחה ולשביעות-רצון הכל. שואף אני לכך שהחיילים ישרתו בצבא מתוך אהבה, ענין ורצון טוב, אפילו מתוך הרגשת התנדבות, כולל את הטוראים המשתתפים מתוך חובתם כאזרחים ישראלים.

אולם, מצד שני, מפעם בי גם רצון אחר (שתמיד חושש אני שאינו עשוי להתישב עם מה שאמרת קודם), אוהב אני את השמרנות שבמסורת. יחד עם טיפוח מסורת הלחימה המפוארת של יחידות צה"ל במלחמת העצמאות, שואף אני גם לטפח את מסורת הנהוגה המקובל על רוב צבאות העולם. אוהב אני את הצרמוניאליות, את הברק והצחצוח. נהנה אני הנאה ללא שיעור, כשקהל האזרחים מריע לכבודי ולכבוד אנשי כשאני צועד בראש מחלקתי

אני — רמ"י, עמי, אורי או דני (היינרהך הדבר) — מלאו לי זה עתה עשרים שנה. "כמעט" לכבוד יום הולדתי הועליתי לדרגת סגן-משנה ונתמנית מפקד מחלקה רגלית בצה"ל. בביה"ס לקצינים לא נתמנית, לא עם ה"עלויים" ולא עם ה"גאונים" הצבאיים. הייתי בינוני. עם התקרב תקופת שירות החובה שלי בצה"ל לסימומה — הולך ומתחזק בי הרצון להתנדב לשרת תקופה נוספת, מינימאלית, כקצין מקצועי בצבא ההגנה לישראל.

מובן הדבר, שעם התגברות הרצון למצוא משהו הולכים ומתעוררים גם הספקות, הסייגים והשיקריים; הולך ומתעורר הצורך לעשות את חשבון הנפש. כשמתחיל אני להעריך ולשקול תוקפת אותי מבוכה, מעין פסיתח על שני הסעיפים. כשמצייר אני לעיני רוחי את דמות הצבא מצד אחד ואת אופיי אני ומקומי בתוך צבא זה מצד שני — מתעוררים בקרבי שני רצונות הנראים בעיני (מתוך ראייה ראשונה), כאילו הם כביכול נוגדים אחד את השני. דבר זה מעבידני כמעט על דעתי ומעורר בי חשש רציני שזה יכשיל אותי כקצין מקצועי בצה"ל. רצוני הראשון הוא: בכל הנוגע ללחימה ולערכיה, בכל הנוגע לטיפול במנ-

ממצעד לקול צלילי התזמורת. אהב אני את נקיר שות הגשק ואת הרקיעות ה"מוציאות-עשן" ואת ופקודות הצרחניות, הכמעט "סרדיוטיות" בתס"ח, מסדרים השונים. נהנה אני להסתכל בשפמים הענר יים והמבהילים; נהנה אני מהבעת ה"רצח בעינים" בפניהם של רבי-הסמלים הראויים לשמם — וה"לכסיקון" שלהם, אלהים אדירים.

יש אומרים: "הברקה חיצונית, צחצוח שבשחצ" נות, בולשיט" — (סליחה); ואילו אני כשרואה אני מן "שמש" כזאת חוצה רחוב הומה, והקהל מסתכל בה כקפאוד, במשהו מעין תדהמה, הער צה ושמץ חיבה וגאווה, אז טוב לי.

כן, ואומר גלויות: אשמח לגינוני צבאות העולם: לחוקת משטר ונוהג נוקשה ובלתי מתפשרת; לבתי סוהר היודעים ללמד לקח לאלה הראויים לכך, לאלה הכופרים במדינה, בערכיה. מתפקידו של הצבא לחנך כס להיות קודם כל בני אדם תרבותיים, בעלי גישה מסוימת לחיים, בעלי לשון משותפת, מנטאליות משותפת, כבוד עצמי והערכה לזולת ורק אחר כך, לחנכם להיות לחיילים נאורים, המשרתים בצבא עממי של מדינה דמוקרטית ומתקדמת.

זה לא מכבר הייתי עד ראיה להצלחתו של מפקד מחלקה מסוים — אחד מידידי — בחינוך מחלקתו, בעיצוב דמותה האנושית התרבותית, הישראלית הלחמית. רוצה אני לספר לכם על ה"היסטוריה" של אותה מחלקה: בראשית היה זה עדר, ידידי המ"מ הג"ל, הוא פלמחניק ותיק. הוא האמין שיצליח ע"י גישה של רצון טוב וכר' — השיטה שזכתה להצלחה רבה בטובות שביחידות צה"ל בעת המלחמה עם התומר האנושי הספציפי להן. ידידי זה נכשל בנס יונו הג"ל כשזון חרוץ. האנשים היו רגילים לראות בצבא, מוסד שמתפקידו לדכא את האינדיבידואל, לרמוס את האישיות ולהתאכזר. מתוך רגשותיו הסא-דיסטיים של ה"שוש" או ה"זאבט", הם הופתעו. התיחסו בזלזול ובחשד ליחסו ה"בלתי רגיל" של מפקדם החדש וייחסוהו לפחדנות מצדו. מתוך כך שפיקודיו החלו "לצפצף" עליו נאלץ ירד המ"מ להכביד את ידו. הוא החל לתבוע את פיקודיו הממרים לדין. התוצאה: קנסות, ריתוקי מחנה ואפילו מאסר. גוסף לזאת הוא החל לערוך מדי יום-בידומו שייעורים בהבנת חוקת המשטר והנוהג ואילץ את חניכיו לשנן את החוקים החשובים ביותר בעל-פה. מתוך לימוד ושינון זה הבינו האנשים לא רק לכבד את החוק ולהישמע לו, אלא גם נוכחו שאם ימלאו את המוטל עליהם, אם ישאו בעול הפקודות והביצוע

כראוי — יהיו זכאים גם להיעזר ע"י מפקדם או ע"י הממונים עליו בפתרון בעיותיהם האישיות. הם נוכחו גם במשך הזמן שבמקום ברגנות, זלזול ומש-טמה, מוטב להם לשרת את הצבא כראוי ובכבוד, כי אז יזכו גם ליחס הוגן ואנושי ולנכונות להקל את הנטל, הם נוכחו שאם הם "בסדר" הריהם זוכים לאו-תו יחס שלעגו לו בתחילה בסכלותם, אותו יחס שמפקדם כה התקשה להמנע ממנו.

אותו מפקד מחלקה סיפר לי שבשנה הראשונה לאחר תום הקרבות נתקל במקרים בהם זלזלו אזרחים בכבודם של חיילים. זמן רב הוא תהה על מקורה של תופעה שלילית זו, עד שנוכח לדעת שבאה מחמת כשלון באי-אילו הופעות צבאיות חגיגיות, בחוסר יחס נוקשה וקפדני מצד הצבא לאזרחים, ובהופעה בלתי מסודרת ומרושלת של החיילים בהמוניהם. "בתקופה ההיא", מספר ידידי, "קשה היה לשכנע את הבחורים, שאין לעממות כל זיקה-של-הכרח להופעה רשלנית. ואילו היום קיימת חוקת המשטר והנוהג שאינה גוטה כלל ללמד על עצמה את צידוק הדין, אלא אם כן ממלאים אחר תקנותיה בדיקנות ובקפ-דנות. היום מדבר הצבא בעד עצמו בהופעותיו החגי-גיות המסודרות, בהופעתם הנאה של חייליו, כן שאין צורך עוד להכביד מילים".

אחרי מגעי עם ידידי הג"ל ועם שאר מכרי שהצ-ליחו בעבודתם החינוכית, נוכחתי לדעת שאכן אין למעשה כל סתירה בשתי הדעות שייצגתי כאן, בת-נאי שלא תהיה המגמה בנקיטת אף אחת משתי השיטות. נוכחתי לדעת שלא רק שאין פסול בשתי הגישות כשהן באות במשולב אלא, שכדאי ורצוי שכל המפקדים בצה"ל יתייחסו אל שתי השיטות בה-בנה ובכבוד, כי זהו המיוזג הנכון והיאה.

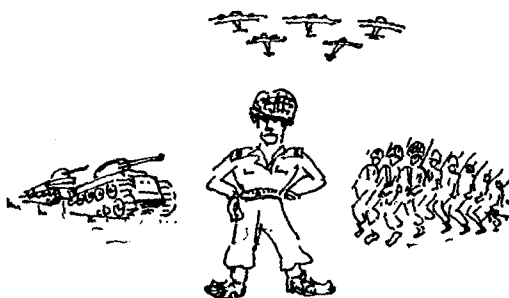
וקיימים גורמים נוספים:

ישנה ההנאה מהמוצק והבטוח, מהמאסיבי והגמי-לוגי, הטבוע באבזורים השונים המתלולים אל כל חייל וחייל בדרכו. החל מה"בוסתארים" המסומרים והקרוסוליות והגור אברזין החאקי הנאה והקסדות המרושתות. וכי מי לא נהנה למראה טייסת מטוסי קרב המתמרנת בעוז מבני קרב בשחקים, או הצו-ללת ברעש מחריש אוניים על מטרה מסוימת וכותשת אותה לגזרים. ואניות המלחמה האפורות התוצות כבסכין את המים. וכי מי לא נהנה למראה שדרת "חצאי זחלים" או טנקים הרוקעים בזחיליותם הכ-בדים ושוועטים קדימה ואחריהם מחלקות, פלוגות, גדודים, רגלים בהמוניהם שפעם היו אבק אדם פורח

— והנה היום... וכל זאת הודות לך ולמאמציך ולסב־
לנותך ללא רתיעה.

כן, סבורני שאחתום; הכל, נדמה לי, מדבר
בעד. אולם לשם כך עלי קודם כל להיפרד ממך
הקורא המעונין ולהפריד שוב בין אישיותי לבין
אשיותך. בהיפרדנו רציתי, על-כל-פנים, לבקש את
סליחתך אם נראה בעיניך השתלבי במחשבותיך —
כבלתי הוגן; אני, עכ"פ, עשיתי זאת רק מתוך רצון
כנה לעזור לך להבין את הדברים כהיותם.

רפאל עטרון

„וכל זאת הודות למאמציך וסבלנותך ללא-רתיעה“.

האומנם פס. צבא־הרגלים המודרני האחרון?

טנקים בינוניים ו־200 תותח־סער נוספים. (למעשה
החליטו על הוצאת סכום מסוים לרכישת טנקים בינוניים.
רכישת 200 הטנקים הקלים הצרפתיים, המשמשים כתותח־
סער נעשתה במאוחר יותר, כפרי ההודמנות, וכלל לא
ברור היה אם יכללו בתוך הסכום הנ"ל אם לאו).

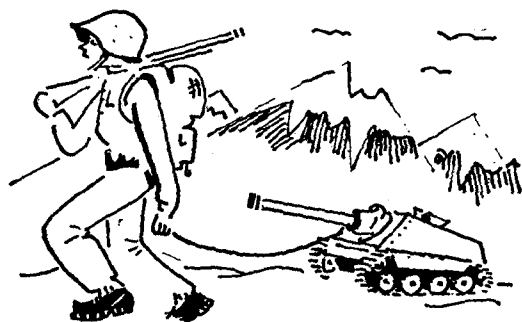
גם סגן־אלוף בר מדגיש, שאין ביכולת התעשייה השב־
צרית ליצר טנקים אלה, וכי אין גם בכונתם להכין ייצור
כזה לעתיד. הסתבר, שהשב־צירים מתכוננים לנהל את
מלחמתם באמצעות 500—600 טנקים בינוניים אלה, במקרה
הטוב ביותר; אם המלחמה לא תפרוץ לפני גמר אספקתם,
דבר העלול להמשך שנים מספר (בינתיים, בשנתיים מאז
ההחלטה לא הוחלט אפילו היכן לרכוש את השריון).
הבה נבדוק למה יועיל מספר כזה של טנקים במלחמת
שריון חדישה.

בפתיחת ההתקפה הגרמנית אשר הגיעה עד אל־עלמיין
וכבשה את טוברוק היו לגרמנים (פולר, מלחמת העולם
השנייה, עמ' 168) כ־550 טנקים וכ־90 תותחים סע־
עצמיים. לבריטים היו באותה השעה 651 טנקים. כעבור
שבועיים היו לבריטים (אשר בידיהם היתה השליטה
באיר) רק 170 טנקים. כחודש ימים אחרי תחילת

סגן־אלוף בר, במאמרו המאלף, ב„מערכות“ ע"ה, „עם
הקמת חיל־השריון בצבא השב־צירי“, מותח בקורת על
בקורת על הרוב בועדת הקצינים השב־צירית, אשר המליץ
לפצל את השריון בין כל העוצבות הקיימות; ואלה דבריו:
„ספק אם היתה החלטתם זו נבונה אפילו בתנאים הספצי־
פיים. ע"י הפיצול נוצרת, אמנם, הרגשה של עצמאות
העוצבה הטקטית ושל גידול כושר פעולתה. הרגשה זו
אינה אלא אשליה כיון שבפיצול השריון שלל הצבא
השב־צירי מעצמו את הגמישות האופרטיבית, את היכולת
לרכו במהירות את הכוח בגזרת המאמץ העיקרי“.

אם נקבל, כי אכן גמר הצבא השב־צירי אומד לנטוש
את אופיו האינפנטרי המובהק והחליט להיפך לצבא
„מאוון“ בו מיוצג ההלם בעיקר על ידי גופי שריון גדולים
המפקסים דרך לחיל הרגלים הבא אחריהם, ועיקר תפקידו
תפישת השטח וטיאטואו, אין ספק שצדק סגן־אלוף בר
בביקורתו. לקח צרפת, 1940, ורוסיה, 1941, שעה שהשיגו
הגרמנים את אשר השיגו ללא עדיפות בשריון, למעשה,
ועל ידי ריכוז בלבד, זכור לכולנו. ואכן זו הנחת היסוד
של המאמר. כדברי פתיחתו: „הצבא השב־צירי הרגיו הצבא
המודרני האחרון אשר היה „צבא־רגלים“ — טהור. מצב
זה עומד להשתנות לחלוטין לאחר החלטת בית הנבחרים
השב־צירי באביב 1951“.

אך האמנם החליט בית הנבחרים השב־צירי ברוח זו?
דומני שכונתו היתה שונה בתכלת. הרי לא היתה לו
בהחלטתו כל מטרה אחרת אלא לתת בידי חיל־הרגלים
נשק נ"ט יותר יעיל, מאחר שנוכח לדעת, כי אין השפעת
נשק הנ"ט הקיים מספקת, ולאחר ששוכנע, כי הטנק
הוא הטוב שבכלי הנשק הנ"ט. אם נראה את ההחלטה
ברוח זו, הרי אין למעשה כל הגיון בארגון השריון
בצורה אשר לא תפצלו בין כל העוצבות. כי אכן זו היתה
כונת המחוקקים השב־ציריים, קל להוכיח על סמך בדיקה
החלטתם. לדברי סגן־אלוף בר החליטו „לרכוש 500—600

(מוף בעמ' 53)